



## СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ГІГІЄНА ТВАРИН»

Ступінь вищої освіти – Магістр

Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина»

Освітня програма «Ветеринарна медицина»

Рік навчання 2, семестр 4

Форма здобуття вищої освіти денна

Кількість кредитів ЄКТС 4

Мова викладання українська

Лектор навчальної  
дисципліни

Контактна інформація  
лектора (e-mail)

URL ЕНК на  
навчальному порталі  
НУБіП України

Поляковський Василь Михайлович

к.вет.н., доцент, [pvam@ukr.net](mailto:pvam@ukr.net)

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2189>

### ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Гігієна тварин» необхідна для вивчення та для засвоєння студентами основних положень про охорону здоров'я, попередження захворювань та підвищення продуктивності тварин, одержання високоякісної та біологічно повноцінної тваринницької продукції. Метою дисципліни є забезпечення студентів знаннями з основ сучасної зоогігієнічної науки і практики для проведення ними в господарстві комплексу санітарних заходів спрямованих на збереження здоров'я, підвищення продуктивності та зниження собівартості тваринницької продукції.

**Предметом** вивчення дисципліни є збереження здоров'я сільськогосподарських тварин, забезпечення продуктивності тварин та високої якості продукції. Першочерговим завданням сучасної гігієни є своєчасне виявлення шкідливих для здоров'я тварин факторів довкілля і розробка заходів профілактики, спрямованих на їх усунення; науково-практичне обґрунтування параметрів мікроклімату; розробка санітарно-гігієнічних правил, нормативів, раціональних способів утримання, годівлі, напування та експлуатації різних видів сільськогосподарських тварин з обов'язковим забезпеченням охорони навколишнього середовища.

#### Компетентності навчальної дисципліни:

*інтегральна компетентність (ІК):* Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

*загальна компетентність (ЗК):*

2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

*спеціальні компетентності (СК):*

10. Здатність розробляти проекти нормативної документації з використанням чинної законодавчої бази та довідкових матеріалів.

16. Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

#### Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

17. Організувати процес утилізації відходів та забезпечувати екологічну чистоту виробництва.

### СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/ лабораторні)	Результати навчання	Завдання	Оціню вання
<b>4 семестр</b>				
<b>Модуль 1. Фізичні та хімічні властивості повітряного середовища. Гігієна тваринницьких приміщень, води та кормів.</b>				
<b>Тема 1.</b> Вступна лекція. Предмет і методи Гігієни тварин.	2/2	<u>Знати</u> історію формування і розвитку гігієни як самостійної науки; основні завдання та мету курсу; адаптацію та акліматизацію тварин.	<i>Підготовка до лекцій</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).	<i>Виконання та здача лабораторних робіт – зараховано.</i>
<b>Тема 2.</b> Повітряне середовище тваринницьких приміщень та його властивості. Температура повітря як гігієнічний фактор, зона теплової байдужості. Атмосферний тиск та його вплив на організм тварин.	2/2	<u>Вміти</u> використовувати методи гігієни для забезпечення оптимального мікроклімату в приміщенні та збереження здоров'я тварин. <u>Використовувати</u> сучасне лабораторне обладнання та прилади для дослідження показників мікроклімату та фізіологічного стану тварин.	<i>Виконання та здача лабораторної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).	<i>Модульна робота в eLearn.</i>
<b>Тема 3.</b> Вологість повітря та її гігієнічне значення. Швидкість руху повітря та його гігієнічне значення.	2/2	<u>Знати</u> склад та властивості повітряного середовища тваринницьких приміщень, вплив на організм тварин температури,	<i>Підготовка та написання модульної контрольної роботи</i> (тестова - в eLearn).	<i>Самостійна робота – згідно з журналом оцінювання в eLearn</i>

<p><b>Тема 4.</b> Сонячна радіація та її вплив на організм тварин.</p>	<p>2/2</p>	<p>вологості, атмосферного тиску, швидкості руху повітря та освітленості.  <u>Розуміти</u> механізм утворення теплопродукції в організмі тварин та способи зменшення чи збільшення теплоутворення; причини утворення гірської хвороби тварин, роботу рецепторів в організмі тварин, бактерицидну дію УФ-променів, теплову дію ІЧ-променів.  <u>Розрізнати</u> властивості теплоутворення скелетних та гладеньких м'язів, шкіри, внутрішніх органів.  <u>Використовувати</u> сучасне лабораторне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату в приміщенні, нормування природного та штучного освітлення тваринницьких приміщень, застосування ультрафіолетового та інфрачервоного опромінення для зміцнення здоров'я і підвищення продуктивності тварин та їх обігріву.</p>		
--	------------	---	--	--

<p><b>Тема 5.</b> Хімічний склад повітряного середовища та його вплив на організм тварин. Охорона повітряного середовища від забруднень. Пилова та мікробна забрудненість повітряного середовища.</p>	<p>2/2</p>	<p><u>Знати</u> хімічний та біологічний склад повітряного середовища тваринницьких приміщень, джерела утворення шкідливих газів та пилу в приміщеннях та їх вплив на організм тварин.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знання про хімічні та біологічні властивості повітряного середовища створити комфортні умови для тварин, які б сприяли зміцненню їх здоров'я та підвищенню продуктивності.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне лабораторне обладнання та прилади для дослідження складу повітряного середовища, а також проведення комплексу заходів по попередженню забруднення повітря в приміщенні.</p>	<p><i>Підготовка до лекцій</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача лабораторної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p> <p><i>Виконання самостійної роботи</i> (завдання в методичних рекомендаціях та eLearn).</p> <p><i>Підготовка та написання модульної контрольної роботи</i> (тестова- в eLearn).</p>	<p><i>Виконання та здача лабораторних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
---	------------	--	--	---

<p><b>Тема 6.</b> Гігієна тваринницьких приміщень. Санітарно-гігієнічні вимоги до вентиляції та теплового балансу тваринницьких приміщень.</p>	<p>2/2</p>	<p><u>Знати</u> основні вимоги до вибору ділянки під будівництво тваринницького підприємства, санітарно-гігієнічні вимоги до будівельних матеріалів, внутрішнього обладнання та мікроклімату приміщень, загальну характеристику систем вентиляції та їх характеристику, особливості застосування вентиляцій з природним та механічним збудженням повітря, її призначення та вплив на організм тварин, значення теплового балансу приміщень.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань забезпечити зонування та благоустрій території тваринницького об'єкту, вибрати необхідні системи для підтримання оптимального мікроклімату в приміщенні.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасні національні і міжнародні нормативно-правові акти, наукові праці, методичні розробки, рекомендації, інструкції тощо для забезпечення оптимальної роботи підприємства.</p>		
--	------------	---	--	--

<p><b>Тема 7.</b> Санітарно-гігієнічні вимоги до кормів для тварин. Гігієнічні вимоги до режиму годівлі тварин. Кормові отруєння.</p>	<p>2/2</p>	<p><u>Знати</u> гігієнічні вимоги до виробництва, заготівлі, зберігання і використання кормів, причини зниження якості кормів та методи їх санітарно-гігієнічних досліджень, особливості санітарно-гігієнічного контролю якості кормів та годівлі тварин в умовах промислових комплексів, підсобних, фермерських та приватних господарств.</p> <p><u>Розуміти</u> перетворення енергії та поживних речовин в організмі, фізіологію травлення; наслідки недбалого ставлення до випасання тварин та згодовування їм шкідливих і отруйних кормів.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знання про шкідливі та отруйні рослини і корми, забезпечити повноцінну і безпечну годівлю тварин.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне обладнання та прилади для запобігання отруєнь кормами в умовах промислових комплексів, підсобних, фермерських та приватних господарств.</p>		
---	------------	--	--	--

<p><b>Тема 8.</b> Санітарно-гігієнічне значення води та водопостачання у тваринництві. Самоочищення води. Методи поліпшення якості води. Організація та напування різних видів тварин.</p>	<p>2/2</p>	<p><u>Знати</u> фізіологічне та санітарно-гігієнічне значення води у тваринництві, санітарно-гігієнічні вимоги до питної води, джерела водопостачання та їх гігієнічна оцінка; потребу тварин, організацію та гігієну напування тварин при різних системах утримання. <u>Розуміти</u> процес засвоєння води організмом, фізіологічне значення води в організмі тварин. <u>Використовувати</u> сучасне обладнання та прилади для дослідження властивостей води та забезпечення потреби тварин.</p>		
<p><b>Модуль 2. Спеціальна гігієна (утримання тварин)</b></p>				
<p><b>Тема 9.</b> Гігієнічні вимоги до утримання великої рогатої худоби.</p>	<p>2/2</p>	<p>Студент повинен: <u>Знати</u> санітарно-гігієнічні вимоги до систем і способів утримання, використання різних статево-вікових та виробничих груп ВРХ, гігієнічні вимоги до приміщень та їх внутрішнього обладнання, санітарно-гігієнічні вимоги до одержання молока високої санітарної якості, гігієну догляду, годівлі та утримання племінних тварин, бугаїв-плідників. <u>Вміти</u> порівнювати отримані дані з ВНТП-АПК-01.05 «Скотарські підприємства</p>	<p><i>Підготовка до лекцій</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).  <i>Виконання задачі лабораторної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача лабораторних робіт</i> – зараховано.  <i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p>

		<p>(комплекси, ферми, малі ферми)».</p> <p><u>Визначати</u> за допомогою приладів показники мікроклімату у тваринницькому приміщенні.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату.</p>	<p><i>Виконання самостійної роботи</i> (завдання в методичних рекомендаціях та eLearn).</p>	<p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
<p><b>Тема 10.</b> Гігієнічні вимоги до утримання свиней.</p>	2/2	<p><u>Знати</u> системи і способи утримання свиней та їх гігієнічну оцінку; гігієнічні вимоги до різних типів свинарників і особливості їх внутрішнього обладнання.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знання умов роботи машин та апаратів у тваринництві створювати комфортні умови для тварин.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату.</p>	<p><i>Підготовка та написання модульної контрольної роботи</i> (тестова- в eLearn).</p>	
<p><b>Тема 11.</b> Гігієнічні вимоги до утримання птиці.</p>	2/2	<p><u>Знати</u> особливості будівництва та розміщення приміщень для утримання різних видів сільськогосподарської птиці; гігієнічні та ветеринарно-санітарні заходи у птахівництві; системи утримання птиці; особливості вирощування молодняку птиці різних видів.</p> <p><u>Вміти</u> порівнювати отримані дані з</p>		



		<p>ВНТП- АПК-04.05 «Підприємства птахівництва».</p> <p><u>Визначати</u> за допомогою приладів показники мікроклімату у пташнику.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату.</p>		
<p><b>Тема 12.</b> Гігієнічні вимоги до утримання овець</p>	2/2	<p><u>Знати</u> системи і способи утримання овець та їх гігієнічну оцінку, гігієнічні вимоги до приміщень та їх внутрішнього обладнання, особливості внутрішнього обладнання вівчарень.</p> <p><u>Вміти</u> порівнювати отримані дані з ВНТП- АПК-02.05 «Вівчарські і козівничі підприємства».</p> <p><u>Визначати</u> за допомогою приладів показники мікроклімату.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату.</p>		
<p><b>Тема 13.</b> Гігієнічні вимоги до утримання коней.</p>	2/2	<p><u>Знати</u> системи утримання коней та їх гігієнічну оцінку, особливості будівництва приміщень для утримання коней, зоогігієнічні та ветеринарно-санітарні вимоги у конярстві, гігієну утримання жеребців, кобил та лошат,</p>		

		<p>гігієну використання робочих коней та профілактику травматизму.</p> <p><u>Вміти</u> порівнювати отримані дані з ВНТП- АПК-06.07 «Конярські підприємства».</p> <p><u>Визначати</u> за допомогою приладів показники мікроклімату.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату.</p>		
<p><b>Тема 14.</b> Гігієнічні вимоги до утримання кролів.</p>	2/2	<p><u>Знати</u> особливості будівництва та розміщення приміщень для утримання різних видів хутрових звірів, гігієнічні та ветеринарно-санітарні заходи у кролівництві та звірівництві, системи утримання, особливості вирощування молодняку різних видів.</p> <p><u>Вміти</u> порівнювати отримані дані з ВНТП- АПК-05.07 «Підприємства звірівництва та кролівництва».</p> <p><u>Визначати</u> за допомогою приладів показники мікроклімату у приміщенні.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату.</p>		
<p><b>Тема 15.</b> Гігієна бджіл та ставового рибиництва</p>	2/2	<p><u>Знати</u> особливості будівництва та розміщення</p>		

		зимівників та пасіки; гігієнічні та ветеринарно- санітарні заходи у бджільництві; особливості вирощування риби. <u>Визначати</u> за допомогою приладів показники мікроклімату. <u>Використовувати</u> сучасне обладнання та прилади для забезпечення оптимального мікроклімату.	
<b>Всього за 4 семестр</b>			<b>70</b>
<b>Екзамен</b>			<b>30</b>
<b>Всього за курс</b>			<b>100</b>

### ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<b><i>Політика щодо дедлайнів та перекладання:</i></b>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
<b><i>Політика щодо академічної доброчесності:</i></b>	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
<b><i>Політика щодо відвідування:</i></b>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

### ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

### РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Гігієна тварин /М.В.Демчук, М.В.Чорний, М.П.Високос, М.О. Захаренко. К.: Еспада, 2005. 384 с.
2. Гігієна та особливості транспортування тварин і продукції тваринництва. / В.М. Поліщук, Д.А. Засекін, Т.О. Білько, В.М. Поляковський, В.В. Соломон. К.: Центр учбової літератури. 2020. 520 с.
3. Системи утримання тварин. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В.,

- Засекін Д.А., Соломон В.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2016. 424 с.
4. Спеціальна гігієна тварин. Навчальний посібник / Поляковський В.М., Чепіль Л.В. Київ. ТОВ «Центр поліграфії» КОМПРИНТ». 2017. 568 с.
  5. Утримання і гігієна тварин. Утримання птиці. Частина I. Навчальний посібник / Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП Ямчинський О., 2020. 330 с.
  6. Утримання і гігієна тварин. Утримання птиці. Частина II. Навчальний посібник / Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП Ямчинський О., 2020. 392 с.
  7. Гігієна тварин. Методичний посібник для студентів факультету ветеринарної медицини / Захаренко М.О., Засекін Д.А., Шевченко Л.В., Поляковський В.М., Михальська В.М., Соломон В.В., Димко Р.О. Київ. ФОП Ямчинський О., 2023. 240 с.
  8. Засекін Д.А. Санітарні норми для тваринницьких та переробних підприємств України. Навчальний посібник. Д.А. Засекін, В.М. Поляковський, В.В. Соломон. К.: Центр учбової літератури. 2015. 400 с.
  9. Утримання і гігієна тварин. Утримання овець і кіз. Навчальний посібник. Частина III/ Захаренко М.О., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП Ямчинський О.В., 2021. 457 с.
  10. Утримання і гігієна тварин. Утримання свиней. Навчальний посібник. Частина IV. / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Чепіль Л.В., Михальська В.М., Шевченко Л.В., Курбатова І.М. Київ. ФОП Ямчинський О.В., 2021. 457 с.
  11. Гігієна та санітарія переробних підприємств. Навчальний посібник. Д.А. Засекін, О.С. Яремчук, Н.І. Кос'янчук, М.Д. Кучерук, Н.М. Слободянюк. Вінниця. ВНАУ. 2018. 348 с.
  12. Ветеринарна гігієна та санітарія (запитання і відповіді). Д.А. Засекін, Н.І. Кос'янчук, В.В. Соломон, М.Д. Кучерук. К.: Видавництво ПП «Дірект Лайн». 2015.